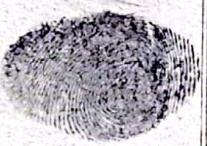

संग्रह

आर्थिक वर्ष २०७८/०८
सातौ गाउँ समाको
बजेट, नीति तथा कार्यक्रम

८८८

संग्रह

४०८

।
।
।

८८८

८८८

८८८

८८८

तिरहुत गाउँपालिका

गोईठी, सप्तरी, मध्येश प्रदेश, नेपाल

२०७९।०३।०९

ममला

८८८

८८८

८८८

आदरणीय गाउँपालिकाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु,

अहिले हामी संविधानको सर्वस्वीकार्यता बढाउदै कार्यान्वयनको चरणमा छौं। यो कार्य जटिल र चुनौतिपूर्ण अवश्य छ तर यसलाई नयाँ नेपाल निर्माणको ऐतिहासिक अवसरको रूपमा लिएर अगाडि बढनुको विकल्प छैन। संविधान प्रदत्त हक अधिकार सहित गठित गाउँपालिकाको अध्यक्षको हैसियतले वस गरिमामय सभामा आर्थिक वर्ष ०७९/०८०को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्न यहाँहरु समक्ष उपस्थित भएको छु। यस गैरवपूर्ण अवसरमा सर्वप्रथम नेपाली नागरिकहरुको स्वतन्त्रता, लोकतन्त्र तथा शान्ति लागि विभिन्न कालमाडमा आफ्नो प्राण आहुति गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात दीर सहिदहरु प्रति भावपुर्ण श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु, साथै घाइते र वेपत्ता नागरिकप्रति सम्मान प्रकट गर्दछु राजनैतिक र सामाजिक परिवर्तनमा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने सबै अग्रजहरुप्रति आदरभाव प्रकट गर्दछु।

साथै यस गाउँपालिकाले विकासको लागि अंगिकार भरेका नारामा भरपर्दो आशा र विश्वास तथा गाउँपालिकाका हरेक नागरिकले सनुचित सल्लाह र सुझावहरु पेश भए मध्ये हामीले यस तिरहुत गाउँपालिकाको विकासको लागि मुल नाराको रूपमा

“कृषि, पर्यटन, स्वरोजगार तथा पूर्वाधार

तिरहुत गाउँपालिकाको विकासको आधार”

उक्त नारालाई मुलभुत रूपमा साकार पार्न जनता प्रतिको आदर सम्भी अगामि आ.व. २०७९/०८० को बजेट तथा निति नारामा अधारित रहेर नै विकासको लक्ष्य प्राप्तिको लागि निति तथा कार्यक्रम पेश गर्न चाहन्छु।

१. स्थानीय तहमा निर्वाचन घोषणा भए पश्चात हामी जनता द्वारा नवनिर्वाचित भएर यस गाउँपालिकाको विकासमा थोगदान दिने उद्देश्यका साथ आएका हों। तर यस गाउँपालिकामा विविध समस्या, चुनौति र अवसरहरु छन भन्ने हास्यीलाई लागेको छ। यसका वावजुद पनि यस क्षेत्रको सर्वाङ्गीन विकास कसरी गर्न सकिन्दै, त्यस तर्फ हामी प्रतिवद्धताका साथ लागि पनै नै छौं। साथै जनताका आकांक्षा, चाहना र भावनालाई सम्बोधन गर्ने दृढ़ संकल्पका साथ आ.व. ०७९/०८० को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम यस सम्भानित सभा मार्फत् समग्र तिरहुत गाउँपालिकाका नागरिकहरु समक्ष राख्न पाउँदा मैले आफु हर्षित र गैरवान्वित ठानेको छु। यस अवसरमा हास्प्रो कदमलाई सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण गाउँपालिकावासीहरु, निर्वाचित पदाधिकारीहरु, राजनैतिक दलका पदाधिकारीहरु, विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरु, नागरिक समाजका अभियन्ताहरु, शिक्षक, पत्रकार, उच्चोगपति, व्यापारी तथा समाजसेवीहरुप्रति आभार व्यक्त गर्दछु।

२. कोभिड-१९ (कोरोना भाइरस)ले हरेक क्षेत्रमा पारिरहेको चुनौती पूर्ण र असहज अवस्था र महामारीवाट संक्रिमित भई ज्यान गुमाउने सम्पूर्ण मानव जाति नेपाली शोकाकुल परिवार जनप्रति गहिरो समवेदना व्यक्त गर्दै संक्रिमित समर्पणको सिध्ध स्वास्थ्य लाभको कमाना गर्दछु। साथै आदरणीय गाउँपालिका वासीहरुमा धैर्य, आपसी सहयोगवाट संलग्नता, एकता सहित नेपाल सरकारले रोकथाम र नियन्त्रणका लागि चाहेका अभियानको पूर्ण रूपमा साथै र सहयोग गर्न आव्हान गर्दैकोरोना रोक थाम नियन्त्रण र उपचारका लागि गाउँपालिकाको प्रकोप व्यवस्थापन कोपमा स्वेच्छीक रूपमा सहयोग गर्ने आव्हान गर्दछु।

कुरु

लालीका वा.

- ४८५
३. कोमिड १९ को माहामारीवाट पर्न सक्ने जोखिमहरू न्यूनिकरण गर्न, प्रभागितलाई राहत तथा रोजगारी गुमाएका र वैदेशिक रोजगारीवाट वर्जित नागरिकहरूको लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ । स्वास्थ्य संस्थाको संस्थागत क्षाता विकास, उपचार सामग्री, औषधि, स्वास्थ्ययकमी तालिम तथा क्वारेन्टाइन प्रयोग भई रहेको विधालयहरूको भौतिक सुधार र सरसफाइका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाउने छ । साथै यस कठिन परिस्थितीमा आफ्नो ज्यान जोखिमलाई परवाह नगरी मानवीय सेवामा समर्पित चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी, सुरक्षाकर्मी, संचारकर्मी, सरसफाइकर्मी, एम्बुलेन्स चालक लगायत यस क्षेत्रमा अहोरात्र सेवारत सम्पूर्ण जनप्रतिनिधि, राष्ट्रसेवक एवम सामाजिक संघसंस्थाहरूलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छ ।
 ४. कोमिड १९ का कारण भएको बन्दीको पूर्ण पौलना गर्दै १ घुम्ती स्वास्थ्य शिविर संचालन गर्न स्वास्थ्य परिक्षण, उपचार सेवा, खास गरी वालबालिका, किशोरी, बृद्ध वृद्धा तथा जोखिममा रहेका व्यक्ति र विपन्न नागरिकका लागि व्यक्तिगत सरसफाइ, वैकल्पिक उपचार विधिहरूको प्रयोग, मनोसामाजिक परामर्श सेवा तथा रोग प्रतिरोधात्मक क्षमतामा बढ़ि ल्याउने जस्ता कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
 ५. कोमिड १९ महामारीको जनस्वास्थ्य सँग सम्बन्धित जोखिमहरूको न्यूनिकरण गर्नका लागि आवश्यकता अनुसार गुणस्तरयुक्त क्वारेन्टाइन केन्द्रहरूको स्थापना गरिदै लगिने छ । जोखिममा रहेको व्यक्तिहरूको पहिचान परिक्षण र संकमित व्यक्तिको उपचारको व्यवस्था पक्रिया प्रबन्धहरू मिलाउनेछ ।

तराईका हरिया फाँटहरू रहेको यस क्षेत्रमा कृषि, उच्चोग र पर्यटनलाई नमूनाको रूपमा विकास गरी समग्र गाउँको गन्तव्यविहिन विकासको यात्रामा पूर्ण विराम लगाउदै दीगो र दीर्घकालिन विकास र रणनीति साथ आगामी आ.व. देखि स्पष्ट मार्गचित्र सहितको आर्थिक, सामाजिक तथा पूर्वाधार विकासमा उल्लेखनिय योगदान हुने सम्भावना देखेको छ, जसको लागि गाउँको आर्थिक विकास योजना बनाई आगामी दिनमा अगाडि बढाइनेछ । यसका साथ साथै आगामी दिनहरूमा समग्र गाउँपालिकाको एकिकृत योजना तयार गरी स्पष्ट लक्ष्य र उद्देश्यका साथ परिणाममुखी भई अगाडि बढन आफू प्रतिवद्ध रहेको व्यहोरा यस सम्मानित सभामार्फत समग्र गाउँवासीमा प्रस्तुवद्धता जाहेर गर्न चाहन्छ ।

गाउँसभाका सदस्यज्युहरु,

अब, म यस गाउँपालिकाको आगामी आ.व. २०७९/२०८० को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न गइरहेको छ । नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्नुपर्व यस गाउँपालिकाको दीर्घकालिन सोच (Vision), लक्ष्य (Goal), उद्देश्य (Objective) र अपेक्षित उपलब्धी प्रस्तुत गर्दछ ।

लक्ष्य

“गाउँपालिकाका प्रत्येक नागरिकको सामाजिक र आर्थिक जीवनस्तरमा सकारात्मक परिवर्तन ल्याई “जनजनको साथ जनजनको विकास” गरी उत्कृष्ट तिरहुत निर्माण गर्ने ।

उद्देश्य

गाउँपालिकाका उद्देश्यहरू देहाय अनुसार रहेको छ :

संघीयताको माध्यमद्वारा सार्वभौमसत्ता सम्पन्न जनतालाई शासन एकियामा अधिकाधिक सम्मिलित हुने, अवसर जुटाई लोकतन्त्रका लाभहरूको अधिकतम उपभोग गर्नसक्ने व्यवस्था गर्न, आफ्नो क्षेत्रको विकासको लागि साधनको परिचालन, विनियोजन र विकासको प्रतिक्रियाको सन्तुलित तथा समान वितरणमा सामाजिक समावेश ल्याउने कार्यमा

जनजाति, आदिवासी, दलित र सामाजिक तथा आर्थिक दृष्टिकोणले पिछड़िएका वर्ग समतका समग्र जनताको सहभागितामा अभिवृद्धि गर्दै विकास प्रक्रियालाई संस्थागत गर्न, योजनाहरूको तर्जुमा र सञ्चालन गर्न आवश्यक जिम्मेवारी, र अधिकार स्थानीयस्तरमा नै प्रदानगरी जबाबदेहीता बहन गर्नसक्ने स्थानीय तहहरूको संस्थागत विकास गर्न र स्थानीय नेतृत्वको विकास गरी जनताको निक आवश्यकता तथा जनजीवनलाई असर पार्ने विषयहरूमा निण्य गर्नसक्ने गरी शासन पद्धतिको विकास गर्ने।

सामाजिक कुरीतिको रूपमा रहेको दाइजो प्रथाको अन्त्य गर्ने क्षेत्रमा कार्यक्रमहरु बनाउने। आर्थिक सम्पदिका लागि स्वरोजगारमूलक कार्यक्रम मार्फत आत्मनिर्भर बनाउने तरफ विशेष पहल गर्ने। भौतिक पूर्वाधार अन्तर्गत प्रत्येक बडालाई बडा संग जोड्ने एक मुख्य सडको अवधारणा राखि बडालाई गाउँपालिका सम्म जोड्ने समेत कालो पत्रे तथा आर.सि.सि.द्लान सडकहरु निर्माण गर्नुको साथै अन्य आवर्त जावतका सहायक सडकहरु वर्षायाममा हिलो रहित गाडी चल योग्य बाटो बनाउन जोड दिने छ।

आधुनिक कृषि प्रणालीको विकास गरी कृषि सेवा केन्द्रको स्वापना, कृषि उपजको बजारिकरण तथा विस्तारिकरण मार्फत गरिबी न्यूनीकरणमा जोड दिने।

पर्यटकीय गन्तव्यको पहिचान तथा विकास गरी पर्यटन प्रद्वन्द्वमा जोड दिने। जेष्ठ नागरिक, महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, शारिरीक अपाङ्गता भएका व्यक्ति, पिछड़िएको वर्ग तथा क्षेत्रको विकासमा जोड दिई समावेशी र दिगो विकासको अवधारणा आत्मसात गर्ने। गुणात्मक शिक्षाको माध्यमबाट सुशिखित समाज निर्माणमा जोड दिने।

स्वास्थ्य शिक्षालाई पहुँचयोग्य, सुलभ बनाउदै यस क्षेत्रमा देखिएका स्वास्थ्य समस्यालाई निराकरण गर्ने प्रत्येक बडा कार्यालयले दिने सुविधामा हस्तलिखित सिफारिशहरु हटाई कम्प्यूटरमा आधारित सिफारिश प्रदान गर्ने।

प्रत्येक बडा कार्यालयलाई इन्टरनेट तथा इन्ट्रानेटमा आवद गराई भिडियो कन्फरेन्सको व्यवस्था गर्ने।

१. प्रमुख कार्यहरु:

नेपालको सविधान तथा अन्य प्रचलित कानूनहरूमा उल्लेख भएअनुसार गाउँपालिकाले काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम रहेका छन् : (१) गाउँ सभाको निर्णय र निर्देशनहरू कार्यान्वयन गर्नु गराउनुको अतिरिक्त गाउँपालिकाले अनिवार्यरूपमा गर्नुपर्ने काम र कर्तव्य देहायबमोजिम हुनेछ-

(क) अर्थ सम्बन्धी:

- (१) गाउँपालिकाको वार्षिक बजेट, योजना र कार्यक्रमहरू तयारगरी गाउँसभामा पेश गर्ने।
- (२) आय र व्ययको लेखा र तत्सम्बन्धी अन्य कागजातहरू अद्यावधिकरूपमा राख्ने।
- (३) स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र रही गाउँपालिकाको निर्णय कार्यान्वयन गर्न रकम खर्च गर्ने।
- (४) गाउँ सभाले स्वीकृत गरेको कर, दस्तुर, शुल्क आदि उठाउने।

(ख) भौतिक विकाससम्बन्धी:

- (१) गाउँपालिका क्षेत्रमा आवास योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने, गराउने।
- (२) गाउँपालिका क्षेत्रको भू-उपयोग नक्सा बनाई औद्योगिक, आवासीय, कृषि, मनोरञ्जन स्थल आदि क्षेत्रोक्तने र कार्यान्वयन गर्ने, गराउने।
- (३) गाउँपालिका क्षेत्रमा खानेपानी र ढल निकाससम्बन्धी योजना कार्यान्वयन गर्ने तथा त्यसको सञ्चालन र मर्मात सम्भार गर्ने, गराउने।
- (४) गाउँपालिका क्षेत्रमा विभिन्न ठाउँहरूमा हरिया क्षेत्र, उद्यान र मनोरञ्जन स्थलहरूको विकास गर्ने, गराउने
- (५) गाउँपालिका क्षेत्रका विभिन्न ठाउँहरूमा सार्वजनिक शौचालयको व्यवस्था गर्ने, गराउने।
- (६) गाउँपालिका क्षेत्रमा निर्माण गरिने घर, भवन आदि नक्सा पास गर्ने, गराउने।
- (७) सामुदायिक भवन तथा विश्वाम गृह बनाउने।

(ग) जलस्रोत, वातावरण र सरकारीसम्बन्धी:

- (१) गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका खोलानाला, कूवा, इनार, पोखरी, आदिको संरक्षण गरी संदुपयोग गर्ने, गराउने।
- (२) गाउँपालिका क्षेत्रमा सिंचाई योजना लागि गर्नुपर्ने भएमा त्यसको योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने, गराउने।

ललितपुर

- (३) गाउंपालिका क्षेत्रमा सम्भावित नदी, कटान, बाढ़ी तथा भू-क्षय आदिको नियन्त्रण र रोकथाम गर्ने, गराउने ।
- (४) गाउंपालिका क्षेत्रमा हुने जल, वायु तथा धृति प्रदूषण नियन्त्रण गरी वातावरण संरक्षण गर्ने कार्यमा सहयोग गर्ने, गराउने ।
- (५) गाउंपालिका क्षेत्रभित्रका बन, बनस्पति तथा अन्य प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण गर्ने, गराउने ।
- (६) गाउंपालिका क्षेत्रमा सरसफाईको कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, गराउने ।
- (७) फोहोर मैला सड़लन, ढुवानी तथा तह लगाउनेसम्बन्धी कामको सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्ने, गराउने ।

(८) शिक्षा तथा खेलकूद विकाससम्बन्धी :

- (१) गाउंपालिका क्षेत्रमा विद्यालयहरू स्थापना, सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्ने तथा स्थापना गर्ने अनुमति दिने ।
- (२) गाउंपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालन भएका विद्यालयहरूको सञ्चालन र व्यवस्थापनमा सहयोग पुऱ्याउने ।
- (३) गाउंपालिका क्षेत्रभित्र मातृभाषामा प्रार्थमिक तहको शिक्षा उपलब्ध गराउन सहयोग गर्ने ।
- (४) आर्थिक दृष्टिले अत्यन्त पिछडिएका उत्पीडित जनजातिहरूका छात्र-छात्राहरूलाई छात्रवृत्तिको व्यवस्था मिलाउने ।
- (५) गाउंपालिकास्तरीय प्रौढ शिक्षा तथा अनौपचारिक शिक्षासम्बन्धी कार्यक्रम तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।
- (६) गाउंपालिका क्षेत्रमा पुस्तकालय तथा वार्षिकालयको स्थापना, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने, गराउने ।
- (७) खेलकूद विकास कार्यक्रमहरू बनाई कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।
- (८) गाउंस्तरीय खेलकूद विकास समिति गठन गरी खेलकूदको विकास गर्ने, गराउने ।
- (९) प्रत्येक सामुदायिक विद्यालयहरूमा कमशः बाल विकास केन्द्र भवन निर्माण गरी सञ्चालन गर्ने ।
- (१०) अनिवार्य शिक्षा कार्यक्रमलाई कडा रूपमा कार्यान्वयन गर्ने ।
- (११) प्रत्येक वर्ष एक सार्वजनिक विद्यालयमा अंग्रेजी माध्यमबाट पठन पाठनको व्यवस्था गर्न प्रोत्साहित गर्ने ।
- (१२) यस वर्ष देखि बाबा वन्सखण्डी महादेवको तिर्थ स्वललाई सास्कृतिक धरोहरको ऐतिहासिक पावन भुमि भएको हुदौ सम्बर्धन र विकास गर्ने, भौतिक संरचनाहरू निर्माण गर्नको लागि डि.पि.आर. गर्नुको साथै पर्यटन क्षेत्रमा समेत घोषणा गराउने कार्य गरिने छ ।

(९) संस्कृतिसम्बन्धी :

- (१) गाउंपालिका क्षेत्रभित्रका सांस्कृतिक तथा धार्मिक महत्वका स्थानहरूको लगत तयार गरी तिनीहरूको मर्मत सम्भार गरी संरक्षण र सम्बर्धन गर्ने, गराउने ।
- (२) गाउंपालिका क्षेत्रभित्रका पुरातात्त्विक वस्तु भाषा, धर्म, कला र संस्कृतिको संरक्षण, सम्बर्धन एवम् प्रयोग गर्ने, गराउने ।

(३) निर्माण तथा यातायात सम्बन्धी :

- (१) गाउंपालिका क्षेत्रभित्र नेपाल सरकारको जिम्मामा रहेका सडकबाहेक आवश्यक पर्ने कच्ची, पक्की सडक, पूल, कलभर्टहरूको योजना बनाई निर्माण तथा मर्मत सम्भार गर्ने, गराउने ।
- (२) गाउंपालिका क्षेत्रभित्र वसपार्क, रिक्सा र ट्रक आदिको पार्किङ व्यवस्था गर्ने, गराउने ।
- (३) गाउंपालिकाको यातायात आवश्यकतालाई विचार गरी ठेला, रिक्सा आदिको अधिकतम हद तोड्न तिनीहरूलाई दर्ता गरी नम्बर दिने ।
- (४) यातायात गुरु योजना बनाउने ।
- (५) तिरहुत गा.पा.मा रिझ रोडको अवधारणा लाई अगाडी बढाउनको लागि डि.पि.आर. गरिनेछ ।

(६) स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी :

- (१) गाउंपालिकास्तरीय अस्पताल, आयुर्वेदिक औषधालय र स्वास्थ्य केन्द्रहरूको सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्ने, गराउने ।
- (२) गाउंपालिका क्षेत्रभित्र स्वास्थ्य चौकीहरू खोले, सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्ने, गराउने ।

- ५२४)
- (३) परिवार नियोजन, मातृशिशु कल्याण, सुरक्षित मातृत्व, विस्तारित खोप, पोषण, जनसदृच्छा शिक्षा र जनस्वास्थ्यसम्बन्धी कार्यक्रमहरूको तजुमा र कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।
 - (४) महामारी तथा सङ्क्रामक रोगको रोकथामको व्यवस्था गर्ने, गराउने ।
 - (५) गाउँपालिका क्षेत्रमा जनस्वास्थ्यको लागि हानिकारक चीजबस्तुको सार्वजनिक प्रयोगमा रोक लगाउने वा हटाउने ।
 - (६) जनस्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पाने किसिमका उपभोग्य वस्तुको बेचविखन र उपभोगमा रोक लगाउने ।
 - (७) महिला स्वास्थ्य संवयसेविकाहरूलाई खुल्ला दिसामुक्त, पूर्ण सरसफाई र सुरक्षित मातृत्व जस्ता राष्ट्रिय अभियानमा परिचालन गर्ने, गराउने ।

(ज) समाज कल्याण सम्बन्ध :

- ५२५)
- (१) वेवारिसे मृतक व्यक्तिको दाहसंस्कारको व्यवस्था गर्ने, दुहरा, असहाय तथा अनाधहरूको लागि अनाधयलयको व्यवस्था गर्ने, गराउने ।
 - (२) महिला तथा बालबालिकाको हित र कल्याणसम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने तथा अनैतिक पेशा व्यापार नियन्त्रणसम्बन्धी कार्य गर्ने, गराउने ।
 - (३) घरेलु हिंसावाट पिडितहरूका लागि Safe House को व्यवस्था गर्ने ।
 - (४) कुलतमा परेका युवाहरूलाई जनचेतनामुलक कार्यक्रम गराई मुक्ति गरिने प्रयास गरिने छ ।
 - (५) पिछडिएका दलित सर्वहरा वर्गका युवा युवतीहरूलाई रोज गार दिने शुभआरम्भ प्रदान गरिने प्रयास गरिने छ ।

(झ) उद्योग तथा पर्यटन सम्बन्ध :

- (१) गाउँपालिका क्षेत्रमा घरेलु, साना तथा मझौला उद्योगको प्रवर्द्धनमा उत्प्रेरकको काम गर्ने, गराउने र यस आर्थिक वर्षमा उद्योग स्थापनाका लागि स्विकृति मांग गर्ने पहिलो ५ उद्योगको स्थानीय करमा २५ प्रतिशत छुट दिईने ।
- (२) गाउँपालिका क्षेत्रभित्रको प्राकृतिक, सास्कृतिक तथा पर्यटकीय सम्पदाको संरक्षण, सम्बद्धन, विस्तार र सदुपयोग गर्ने, गराउने ।
- (३) उद्योगको संरक्षण, सम्बद्धन र प्रोत्साहन गर्दै जनस्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पाने उद्योगहरूको वातावरणिय जोखिम न्यूनिकरणका लागि आवश्यक उपकरणहरूको प्रयोग अनिवार्य गर्ने व्यवस्था गर्ने, गराउने ।
- (४) औद्योगिक लगानीको वातावरण निर्माण हो गरी औद्योगिक नीति बनाई लागू गर्ने ।

(ञ) विविध:

- (१) गाउँपालिका क्षेत्रको सडकको दायाँ बायाँ र अन्य आवश्यक ठाउँमा वृक्षारोपण गर्ने ।
- (२) कान्जी हाउस, पशुवधशाला राख्ने स्थानको निर्धारण र व्यवस्थापन गर्ने ।
- (३) गाउँपालिका क्षेत्रको ऐलानी तथा सरकारी पर्ती जग्गाहरूको संरक्षण गर्ने ।
- (४) मसान घाटको निर्धारण र व्यवस्थापन गर्ने ।
- (५) व्यापार तथा वाणिज्यको विकासको लागि काम गर्ने ।
- (६) गाउँपालिकाको विनियम तर्जुमा गरी गाउँसभा पेस गर्ने ।
- (७) दैवीप्रकोप नियन्त्रण गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक काम गर्ने ।
- (८) गाउँपालिका क्षेत्रभित्रको जनसदृच्छा तथा घर जग्गाको लगत राख्ने ।
- (९) प्रचलित कानूनबमोजिम जन्म, मृत्यु तथा अन्य व्यक्तिगत घटना दर्ता गर्ने ।
- (१०) गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका असहाय, अनाथ र अपाह बालबालिकाहरूको लगत राख्ने र तिनीहरूलाई उपयुक्त ठाउँमा राख्ने व्यवस्था गर्ने ।

- ४५
- (११) गौतमा तथा छाडा कुकूर व्यवस्थापन गरी बन्धाकरणको माध्यमबाट सार्वजनिक हितका सुरक्षा गर्ने र मरेका पशुपक्षी गाइने ठाउँ तोको ।
- (१२) जोखिम उत्पन्न गर्ने स्थल काटन लगाउने, घर पर्खाउ आदि भल्काउन लगाउने ।
- (१३) गाउँपालिका क्षेत्रको घरको ब्लक नम्बर गर्ने ।
- (१४) पशु वधशालाको प्रवन्ध गर्ने ।
- (१५) छाडा पशु पकाउ गरी लिलाम गर्ने ।
- (१६) गल्ली तथा सडकमा बत्तीको व्यवस्था गर्ने ।
- (१७) गाउँपालिका क्षेत्रमा सिनेमा हल खोल्न स्वीकृति दिने ।
- (१८) हाट, बजार भेला आदिको प्रवन्ध गर्ने, गराउने ।
- (१९) धारणयन्त्रको सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्ने, गराउने ।
- (२०) कुनै विशिष्ट व्यक्तिलाई सम्मानार्थ विशिष्ट व्यक्तिको रूपमा सम्मान प्रदान गर्ने ।
- (२१) गाउँपालिका क्षेत्रको विकाससम्बन्धी अन्य कामहरू गर्ने, गराउने ।
- (२२) सहकारिताको विकासको लागि सहयोग पुऱ्याउने ।
- (२३) गाउँपालिकालाई आयू-आर्जन हुने सहकारी, सना, मफौला तथा ठुला औदोगिक तथा व्यवसायिक कार्यक्रम निजी क्षेत्रको समेत लगानीमा सञ्चालन गर्ने प्रोत्साहित गर्ने, गराउने ।
- (२४) सहकारितामा आधारित विविध कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरी सञ्चालन गर्ने, गराउने ।
- (२५) प्रचलित कानूनबमोजिम तोकिएका अन्य कामहरू गर्ने ।
- गाउँपालिकाले उप-दफा (१) वमोजिमका काम, कर्तव्यको अतिरिक्त गाउँपालिका क्षेत्रमा देहायबमोजिमका ऐच्छिक कामहरू समेत गर्न सक्नेछ-
- (क) गाउँपालिका क्षेत्रभित्र स्तरयुक्त विद्यालय शिक्षा उपलब्ध गराउन आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।
- (ख) गाउँपालिका क्षेत्रबाट निरक्षरता निर्मल प्राप्त साक्षरता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
- (ग) गाउँपालिका क्षेत्रका विभिन्न ठाउँहरूमा पुस्तकालय तथा वाचनालयहरू स्थापना गरी सञ्चालन गर्ने
- (घ) गाउँपालिका क्षेत्रभित्र अव्यवस्थित बसोबास नियन्त्रण गर्ने ।
- (ङ) निर्देशित जग्गा विकास, भू-उपयोगजस्ता कार्यहरूको माध्यमबाट गाउँको बनावट तथा विकासलाई व्यवस्थित तुल्याउने ।
- (च) वृद्ध आश्रम तथा अनाथालयको व्यवस्था गर्ने ।
- (छ) विद्युत आपूर्ति र सञ्चार सुविधाको व्यवस्था मिलाउने ।
- (ज) गाउँपालिकामा मनोरञ्जन स्थल, किडास्थल, संग्रहालय, चिडियाखाना, पार्क आदिको व्यवस्था मिलाउने ।
- (झ) वेरोजगारी कम गर्न वेरोजगारहरूको तथ्याङ्क सङ्कलन गरी रोजगारमूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
- (ञ) नदी प्रदूषण नियन्त्रण गर्ने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
- (ट) एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराउने ।
- (ठ) गाउँपालिका क्षेत्रमा शब्द वाहनको व्यवस्था मिलाउने ।
- (ड) दैवीप्रकोपबाट हुने धनजनको क्षति कम गर्न निरोधात्मक तथा उद्धारका कार्यहरू गर्ने ।
- (३) गाउँपालिका क्षेत्रमा गर्नुपर्ने विकास निर्माण कार्यको लागि उपभोक्ता समूह तथा अन्य गैरसरकारी संस्थाहरूलाई प्रोत्साहित गरी यथासम्भव त्यस्ता समूह वा संस्थाहरू मार्फत गर्ने गराउने ।
- ४६
- ममी**
- गाउँपालिकाको योजनाका प्रमुख नीति, मार्गदर्शन तथा कार्यक्रमहरू
- ४७

२.१ गाउँ प्रतिकाका योजनाका प्रमुख नीतिहरू:

२.१.१ भौतिक पुर्वाधार विकास

थपै स-साना सडकहरूमा रकम लगानी गर्दा रकम छरिन गई अपेक्षित प्रतिफल प्राप्त हुननसको भएकाले क्षेत्रगतसन्तुलनलाई ध्यान दिई महत्वपूर्ण मानिएका र ग्रामिण सडक गुरुयोजनामा पर्ने तथा गौरवका आयोजनालाई प्राथमिकताका साथ रकम विनियोजन गर्ने नीति लिइएको छ। ग्रामीण क्षेत्रमा सडक सञ्चालन निर्माण तथा सिंचाई आयोजनाहरू छनौटगार्डा कृषि पकेट क्षेत्रलाई आबूर लिइनेछ। मर्मत संभार कोषको उचित व्यवस्थापन गरिनेछ। प्रत्येक योजनाका लागि विनियोजित रकमको २ प्रतिशत रकम कहा गरी उक्त कोषमा जम्मा गरिनेछ। साफेदारीमा मर्मत संभार कार्य सञ्चालन गरिनेछ। ग्रामिण यातायात गुरुयोजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ। अपाङ्ग मैत्री भौतिक सरचनाहरूको निर्माणमा जोड दिइनेछ। यस आर्थिक वर्षमा आगामी ५ वर्षमध्ये सम्पन्न गरिने अत्यावश्यक र शहरी पुर्वाधारका लागि अनिवार्य योजनाहरूको सहभागितात्मक प्रकृयावाट छनौट गरी Project Bank बनाईनेछ।

२.१.२ खानेपानी तथा सरसफाई

खानेपानी तथा सरसफाईको कठिनता मापन गरी खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी आयोजनाहरू सञ्चालन गरिनेद्यायस गाउँलाई खुल्ला दिशामुक्त क्षेत्र (ODF) घोषणा गर्ने जिल्ला सरसफाई सम्मेलन २०७० को घोषणाअनुरूप परिमार्जित खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी रणनीतिलाई यस गरिमामय सभावाट स्वीकृत गरी लागु गरिनेछ। उक्त लक्ष्यलाई मूर्तरूप प्रदानगर्न सरकारी, गैरसरकारी, निजीक्षेत्र, नागरिक समाज, सञ्चारकर्मी समेतको सहयोग र सहकार्यमा यस कार्यलाई अभियानको रूपमा अगाडि बढाउने नीति लिइनेछ। खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा जिल्ला खानेपानी स्वच्छता तथा सरसफाई रणनीतिलाई अवलम्बन गरिनेछ। ODF भएको बढाहरूमा POST ODF कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। सरसफाई वानी व्यवहार परिवर्तन गर्न स्थानीय तहको अगुवाईमा जनघेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। दुला दिशामुक्त घोषणा कार्यान्वयनमा कार्यालयमा फोहोरमैला व्यवस्थापन इकाईको व्यवस्था गरी सो कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी गाउँवासीको पुर्ण सहयोग र समर्थनको अपेक्षा गरिएको छ। वातावरणमैत्री गाउँपालिका बनाउन यस वर्ष एक बडावाट सोको सूचकहरू प्राप्त गर्न आवश्यक कार्य प्रारम्भ गरिनेछ। यस आर्थिक वर्षमा फोहोर मैला प्राविधिक सहयोग केन्द्रसंग डस्ट्रिब्युटर तथा कम्पोन्ट विन समेतको सहयोग मार्ग गरिने छ।

२.१.३ विपुल व्यवस्थापन तथा भू-संरक्षण

प्रकोपवाट गाउँवासीको सुरक्षाको लागि समयमा प्रकोप सूचना प्रवाह तथा प्रकोप क्षेत्रमा समयमै उद्धार तथा राहत कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। यथार्थ लागत संकलन गर्नका लागि सर्वदलीय संयन्त्रको व्यवस्था गर्ने। वितरणमा एकसाथै सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ। गाउँको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयनको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ। आपतकालीन उद्धार केन्द्रलाई आवश्यक सहयोग पुर्याइनेछ। दुवान, कटान तथा भू-क्षेत्र नियन्त्रणको लागि कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ। यसै आर्थिक वर्षमा विपद् व्यवस्थापन कोष स्थापना गरिनेछ, सो कोषको सञ्चालनका लागि आवश्यक कार्यविधि बनाई लागु गरिनेछ।

२.१.४ विद्युत तथा बैकल्पिक ऊर्जा

यस गाउँलाई अन्धकारमुक्त गाउँ बनाउन बैकल्पिक ऊर्जाको प्रयोग गर्ने नीतिलाई विभिन्न गै.स.स.को सहयोगमा कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक पहल गरिनेछ। बैकल्पिक ऊर्जाको अवस्था, सम्भावना र अवसरहरूको व्यवस्थापन गरिनेछ। बैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रसंग सडक सैर वात्तक लागि लागत सहभागिताको आधारमा सहयोग मार्ग गरि आगामी वर्षमित्र "उज्ज्वलो तिरहुत" को लक्ष्य हासिल गरिने छ।

२.१.५ शिक्षा

"शिक्षा विनाको संसार, सदा रहन्छ अन्धकार" भन्ने नारालाई मूर्तरूप दिन अनिवार्य शिक्षा लागु गरिनेछ। सामुदायिक विद्यालयवाट SEEपरीक्षामा सर्वोत्कृष्ट अंक ल्याउने १ जना छात्र र एक जना छात्र र दलित मध्यवाट सर्वोत्कृष्ट अंक

प्राप्त गर्नेलाई दोहोरो नपर्ने गरी पुरस्कार उपलब्ध गराइने छ । प्राथमिक उमेर समूहका समूह वालवालिकाहरुलाई विद्यालय भन्ना गर्ने गराउन सामाजिक परिचालकमार्फत प्रोत्साहित गरी साक्षरता प्रतिशतमा सुधार गरिनेछ । राष्ट्रिय अनुगमन, मूल्याइन पढितिलाई व्यवस्थित र सुदृढ तुल्याइनेछ । विद्यालय जाने उमेर समूहका वालवालिकालाई विद्यालय साक्षरता अभियानलाई समेत कारबाही गर्ने नीति लिईनेछ । गाउँपालिकामा खेलकुद विकास कोष खडा गरी विद्यालयहरुमा भौतिक पूर्वाधार विकास तथा स्तरोन्नतिको लागि विकास साफेदारहरुसँग समन्वय गरी श्रोतको व्यवस्थापन गरिनेछ । प्रत्येक बडामा बाल विकास केन्द्रको विकास गरिर्दै जाने नीति लिईएको छ ।

२.१.६. स्वास्थ्य

गाउँको स्वास्थ्य संस्था तथा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रहरुमा क्रमशः चौविसै घण्टा प्रसुती सेवा सञ्चालनको लागि आवश्यक साधन स्रोतको व्यवस्थाको लागि सम्बन्धित मन्त्रालयमा समेत अनुरोध गरिनेछ, HIV/AIDSनियन्त्रणको लागि प्रभावकारी कार्यक्रम बनाइनेछ । यस क्षेत्रमा कियाशील संघ संस्थाहरुबीचको समन्वयलाई सुदृढ तुल्याइने छ । गाउँको पोषण अवस्थामा सुधार ल्याउन बहु-सरोकारवाला पोषण योजना कार्यान्वयन गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ । आयुर्वेद चिकित्सा प्रणालीको विकासको लागि सहयोग पुऱ्याइनेछ । नेपाल सरकारको एक गाउँपालिका एक अस्पतालको नीतिलाई अवलम्बन गर्दै यथाशिध निर्माणका लागि पहल गरिनेछ ।

२.१.७. वन, वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन

सडक निर्माण गर्दा दुवैतर्फ वृक्षारोपण गर्ने नीति लिईनेछ तथा Environment Management Plan (EMP) बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ वृक्षारोपण तथा भू-संरक्षण कार्य गर्दा साफेदारीमा गर्ने नीति लिईनेछ । जलवायु परिवर्तनबाट पर्न सक्ने प्रभाव न्यूनीकरण गर्ने सरोकारवाला निकाय, गै.स.स. तथा विकास साफेदारसँग समन्वय र सहकार्य गरी स्थानीय जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । वातावरण मैत्री विकास प्रदुषण न्युनिकरण (नियन्त्रण) का लागि औद्योगिक उत्पादनमा प्रदुषण कर लिईने नीति लिईनेछ, जसलाई प्रदुषण कर संकलन कार्यविधि मार्फत नियमन गरिनेछ ।

२.१.८. कृषि तथा पशु

निर्वाहमुखी खेती प्रणालीलाई व्यवसायिक कृषि-प्रणालीतर्फ उन्मुख गर्ने नीति लिईनेछ । उन्नत जातका पशुपालनलाई प्रोत्सासन गर्दै व्यवसायिकरण गरी दुःख, फुल र मासुको आपूर्तिलाई टेवा दिईनेछ । कृषि सहकारितालाई प्रोत्साहित गरिनेछ । यसलाई उत्पादकत्व वृद्धिको आधार बनाइनेछ । सार्वजनिक निजी साफेदारीमा शीत भण्डार स्थापना गर्ने पहल गरिनेछ । कृषि पकेट क्षेत्रलाई आधार लिई एकिकृत रूपमा सुविधा विस्तार गरी उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने कृषि विकास नीति बनाई कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । साथै छाडा पशु नियन्त्रणका लागि कार्यविधि निर्माण गरी लागू गरिनेछ । साथै स्यालो टयुवेल, डिप वोरिङ्को लागि सिंचाई मन्त्रालयसँग समेत माँग गरिनेछ ।

२.१.९. सहकारी, गरिवी न्यूनीकरण तथा उद्यमशीलता विकास

विपन्न लक्षित समूहका लागि आयमूलक तथा सीपमूलक कार्यक्रम गै.स.स. समेतको समन्वय र साफेदारीमा सञ्चालन गरिनेछ । सो तालिम पश्चात सोको कारणबाट भएको कामकारवाहीको प्रभाव मूल्याइन समेत गर्नुपर्ने व्यवस्था अनिवार्य गरिनेछ । सहभागिताको माध्यमबाट ग्रामीण गरिवी न्यूनीकरण एवं सामाजिक पूँजी निर्माणमा जोड दिईनेछ । लघु-उद्यमको विकासको माध्यमबाट गरिवी निवारण गर्ने गरिवी निवारणका लागि लघु-उद्यम कार्यक्रम र उद्योग बाणिज्य संघ मार्फत सञ्चालित लघु-उद्यम कार्यक्रम सञ्चालनमा जोड दिईनेछ । सीपमूलक तालीम पश्चात सो कार्यको प्रभाव विश्लेषण (Outcome Analysis) अनिवार्य गर्नुपर्ने व्यवस्था लागू गरिनेछ ।

२.१.१०. व्यवस्थित वस्त्री विकास

१०८

समुदायको अप्रसरतामा वस्ती विकासलाई प्रोत्साहित गरिनेछ। समुदायको अप्रसरतामा व्यवस्थित वस्ती विकास गर्ने गर्नेबजेट प्रस्ताव गरिएको छ। व्यवस्थित वस्ती विकास र जग्गा विकास कार्यविधि यसै अधिक वर्णभित्र तयार गरी लागू गरिनेछ। अवैज्ञानिक, अव्यवस्थित तरिकाले भईरहेको जग्गा प्लाटिडकार्यलाई निरुत्साहित गरिनेछ। गाउपालिकाले जग्गा विकास तथा भुउपयोग नीति बनाई सोको अनिवार्यरूपमा पालना गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिनेछ।

२.१.११ पर्यटन

पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि गाउँमा प्रमुख पर्यटकीय स्थलहरूको पूर्वाधार विकास गरिनेछ। यस गाउँलाई औद्योगिक पर्यटकस्थलकोरूपमा विकास गर्ने तथा लोहजाराको पिकनिक स्पोर्ट लगायत अन्य खोलाहरूको ढेउमा नीति उकास तथा किनाराका जमीनहरूको संरक्षण गरी उचित सदुपयोग गर्ने पार्क निर्माण तथा वृक्षारोपण गर्ने नीति लिईनेछ। पर्यटकियस्थलहरूको विकास र सुन्दर गाउँको निर्माण गर्न एकिकृत गुरुयोजना निर्माण गरी गुरुयोजना अनुसार सम्बन्धित निकायसंगको साफेदारीमा विकास प्रक्रियालाई अगाडी बढाइनेछ। यस गाउँदेवतामित्र पिकनिक स्पोर्टहरूको विकास तथा निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याईने छ।

२.१.१२ सुशासन तथा सत्यागत विकास

यस निकायबाट जनतालाई उपलब्ध गराइने सेवा सुविधाको विस्तृत विवरण समावेश भएको ग्रामिण नागरिक बडापत्र तयार गरिनेछ। गाउँमा सञ्चालित विकास निर्माण लगायत सबै कार्यक्रमको नियमित अनुगमन, प्रगति समिक्षा, समन्वय वैठक, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण आदि मार्फत सुशासनमा जोड दिईनेछ। गैर जिम्मेवार र अनुशासनहिन कर्मचारीलाई शुन्य सहनशिलताको सिद्धान्त वर्मोजिम कारवाही गरिनेछ। सेवाग्राहीलाई उचित व्यवहार गर्दै मुस्कान सहितको सेवा तोकिएको समयावधि भित्र उपलब्ध गराइनेछ, तोकिएको समयावधि भित्र सेवा उपलब्ध नगराएमा सम्बन्धित कर्मचारीहरूको सेवा, सुविधाबाट रकम कट्टा गरी सेवाग्राहीलाई धतिपुर्ति उपलब्ध गराइनेछ।

२.१.१३ लक्षितवर्ग तथा समावेशीकरण

लक्षितवर्ग तथा सामाजिक समावेशीकरण तर्फ सामाजिक परिचालनको माध्यमद्वारा लक्षित समूहलाई सशक्तिकरण गरी मांगमा आधारित कार्यक्रम अफ प्रभावकारीरूपमा सञ्चालन गरिनेछ। वोलथ्रम उन्मूलन तथा बाल अधिकारसँग प्रत्यक्ष समन्वय राख्ने कार्यक्रमलाई अगाडी बढाइने छ। ज्येष्ठ नागरिकको सम्मान कार्यक्रम आयोजना गरिनेछ साथै ज्येष्ठ नागरिक दिवा सेवा केन्द्र स्थापनाको लागि आवश्यक सहयोग पुऱ्याइनेछ।

२.१.१४ मानव संशोधन विकास

गाउँमा सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरूमा प्रभावकारिता ल्याउन गै.स.स. डेस्कको व्यवस्थापन गरी गाउँको विकास निर्माणमा गै.स.स.को भूमिका थप प्रभावकारी बनाउने कार्य गरिनेछ। यसको लागि गै.स.स.संगको साफेदारीमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। जनतामा प्रवाह गरिने सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउन सो कार्यमा संलग्न जनशक्तिको क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ। कर्मचारीहरूको कार्य विवरण लागू गरिनेछ। कर्मचारीहरूको आचार सहिता निर्माण गरी सोमा कर्मचारी माध्य हुने लैट्रिक तथा यौनजन्य हिंसाबाट ति कर्मचारीहरूको कार्य सम्पादनमा पर्ने असर एवम प्रभाव न्यूनिकरणका लागि एक Sexual Harassment Deskको समेत अनिवार्य व्यवस्था गरी सो कृयाकलापलाई उच्च प्राथमिकतामा शास्त्री शुन्य सहनशिलताको सिद्धान्त वर्मोजिम कारवाही प्रकृया अगाडी बढाइनेछ। कार्यस्थलमा अनिवार्यरूपमा CCTVको व्यवस्था गरी सो मार्कत समेत नियन्वण गरिनेछ।

३. गाउँ विकास योजना छनोटको आधार तथा सूचकहरू

अब म यस गाउपालिकाको योजना, बजेट तथा कार्यक्रम तजुमाको लागि अबलम्बन गरिएको पढाति तथा लिइएका आधारहरूको बारेमा व्याख्या गर्न चाहुँछ। जसमा,

ललिता

- 20/1
१. नेपालको सर्विधानले परिलक्षित गरेका निर्देशक सिद्धान्त र स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्रमित्र पैसे भनि परिभाषित गरेका २२ वटा अधिकारका क्षेत्रहरु ।
 २. हाल स्थानीय शासन ऐन विधेयकको रूपमा संसदमा विचाराधिन रहीरहेको परिप्रेक्ष्यमा अन्य कुनै पनि ऐनवाट स्थानीय तहको कार्यसञ्चालन तथा नियमन गर्ने व्यवस्था भईनसकेको संक्रमणकालिन स्थितिमा संघीय मार्मिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट समय समयमा जारी भएका आदेश तथा निर्देशनहरु ।
 ३. दिगो विकासका लक्ष्य तथा त्रि-वर्षिय राष्ट्रिय योजनाले निर्धारण गरेका प्रमुख क्षेत्रहरु ।
 ४. बडास्तरिय योजना तर्जुमा भेला, विषयगत समिति तथा योजना तर्जुमा समितिबाट सिफारिस भईआएका योजनाहरु ।
 ५. राजश्व परामर्श समिति तथा श्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समितिका निर्णयहरु ।
 ६. बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिका निर्णयहरु ।
 ७. विकासका समसामयिक मुद्दाहरु जस्तै सामाजिक संरक्षण, दिगो विकास, जलवायु परिवर्तन, विपद व्यवस्थापन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, लैंगिक सशक्तिकरण तथा समावेशी विकास, बालमैत्री स्थानीय शासन, बातावरणमैत्री स्थानीय शासन, खुला दिशामुक्त तथा पूर्ण सरसफाई, उर्जा संकट लगायतका अन्तर सम्बन्धित विषयहरूलाई लिइएको छ ।

योजना तर्जुमाका क्रममा प्राथमिकीकरणका आधारहरु निम्नानुसार लिईएको छ ।

- बढी भन्दा बढी स्थानीय उपभोक्ता समूहहरुको सहभागिता हुने र श्रम प्राप्त हुने ।
- सर्वसाधारण जनतालाई तत्काल प्रत्यक्ष फाईदा पुग्ने तजगार प्रवर्द्धन हुने र आयमूलक कार्यक्रमहरु ।
- कृषि उत्पादन वृद्धि गर्ने सहयोग पुग्ने कार्यक्रमहरु ।
- स्थानीय साधन सीप र क्षमताका परिचालनबाट सञ्चालन हुन सक्ने कार्यक्रमहरु ।
- पिछडिएका तथा उत्पीडित जाती, जनजाति तथा महिला बालबालिकाको लागि आयमूलक तथा सीपमूलक कार्यक्रमहरु ।
- मूलत : राष्ट्रिय योजना आयोगको मार्गदर्शन, संघीय मार्मिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय एवं विषयगत मन्त्रालय/निकायको निर्देशनको पालना गर्ने सेवाग्राहीको माग, बडाको सिफारिस साथै बडा सदस्यहरुको, सम्बन्धित बडाका भद्रभलादमीको सुभावका आधारमा योजनाको प्राथमिकीकरण एवं ढानौट गरिएको छ ।

वार्षिक बजेट तथा योजना तर्जुमा गर्दा अवलम्बन गरिएको क्षेत्रगत नीति तथा आधारहरु,

क) आर्थिक क्षेत्रः

१. "जल, जमीन, जनशक्ति, जडिवृटी र जलाधार : स्थानीय जनताको समृद्धिको आधार" भन्ने मान्यतामा गाउँपालिकाले प्राकृतिक श्रोत व्यवस्थापनमा स्थानीय समुदायको सहभागितालाई प्रोत्साहित गर्नेछ ।
२. खेतीपाती र पशुपालन तथा पशु एवं कृषिजन्य उद्योगको स्थापना एवं क्षमता विस्तारका लागि लगानी गर्न चाहने कृपक र उच्चमीहरुका लागि प्रत्येक बडामा लगानीका लागि सुलभ जिम्मेको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
३. गैरकृपिजन्य क्रियाकलापमा भूमिको प्रयोगलाई निरुत्साहित गरी कृषि प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्ने भूउपयोग योजना बनाईने छ ।
४. कृषिमा उच्चमीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ र साना तथा घरेलु उद्योगहरु सञ्चालनको लागि सहाजकरण गरिनेछ ।
५. कृषि-जैविक विविधताको महत्व भएका बाली तथा वस्तुहरुको पहिचान गरी दिगो सरकार तथा उपयोग कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

ललितालाली मुम्मा

10

कृषि तथा पशुपालन व्यवसायको जोखिम न्यूगीकरणको लागि बाली तथा पशु विमा कार्यक्रममा सहभागी हुन वडाहरुमा किसान कलवहरुको गठन गरिनेछ । यी कलवको माध्यमबाट उन्नत कृषि बाली सम्बन्धी जानकारी गराउने कृषक पाठशाला, नया प्रविधिको प्रयोग, कृषक अध्ययन अनुभव भ्रमण तथा सिर्जनात्मक काम गरिनेछ । पशुपालनलाई व्यावसायिक वैदिकिकासको लागि नश्ल सुधार, कृतिम गम्भीरण, चरण क्षेत्र विकासमा जोड दिईनेछ ।

७. तरकारी, फलफूल तथा पशुधनको थोक बजार सञ्चालन गर्न प्रत्येक वडामा कृषि उपज संकलन केन्द्र निर्माण गरिनेछ र सोका लागि सामेदारी कार्यक्रम समेत सञ्चालन गरिने छ । कृषकहरुको उत्पादनलाई सहज ढंगले बजार व्यवस्था गर्न एक वडा एक हाट सञ्चालन गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।

८. वैदेशिक रोजगारमा सलग्न व्यक्तिहरुको रेमिट्यान्सको निश्चित रकम अनिवार्य रूपमा गाउँपालिकाले खडा गरिने विप्रेशन कोपमा जम्मा गरिने र उक्त रकमको निश्चित प्रतिशत व्याज उपलब्ध गरी सो रकम युवा उद्यम क्षेत्रमा लगानी गर्ने नीति लिईनेछ । यसको लागि वैकसंग सामेदारी र समन्वय गरिनेछ ।

९. ऐतिहासिक, धर्मिक-सांस्कृतिक, प्राकृतिक आकर्षणका खोत र सम्पदालाई आधिक आर्जनको आधार बनाइनेछ ।

१०. सांस्कृतिक एवं पर्यावरणीय पर्यटन पदमार्ग (भू टावर, पार्क, ऐतिहासिक स्थल तथा सांस्कृतिक पहिचान) सञ्चालनको लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरी पूर्वाधार निर्माणको साथै विभिन्न क्षेत्र तथा निकायलाई लगानीको लागि आमन्त्रण गरिनेछ ।

११. होम-स्टे, साना लज तथा सामुदायिक आवास व्यवस्थापनका लागि सहुलियतपूर्ण क्रृषि, प्राविधिक सहयोग र तालिम आदिको समन्वय गरी सेवाको गुणस्तर वृद्धि गरिनेछ ।

१२. कम्तिमा एउटा सामुदायिक पर्यटन सूचना र सेवा केन्द्र स्थापना गरिनेछ । यस केन्द्रबाट पर्यटकीय सेवा र सूचनाका अतिरिक्त स्थानीय हस्तकलाको प्रदर्शन तथा विक्री कार्य सञ्चालन गरिनेछ ।

१३. व्यवसायिक शिक्षा अन्तर्गत कृषि विषय पठनपाठन हुने विद्यालयसंग सामेदारी र समन्वय गरी कृषि उत्पादन र कृषकहरुको क्षमता विकासमा सहयोग पुऱ्याइनेछ । उच्च मूल्यको फलफूल खेतीलाई प्रोत्साहन दिई विभिन्न कृषि उपज उत्पादनको पकेट क्षेत्र घोषणा गरी उत्पादन वृद्धिमा सहयोग पुऱ्याइने छ ।

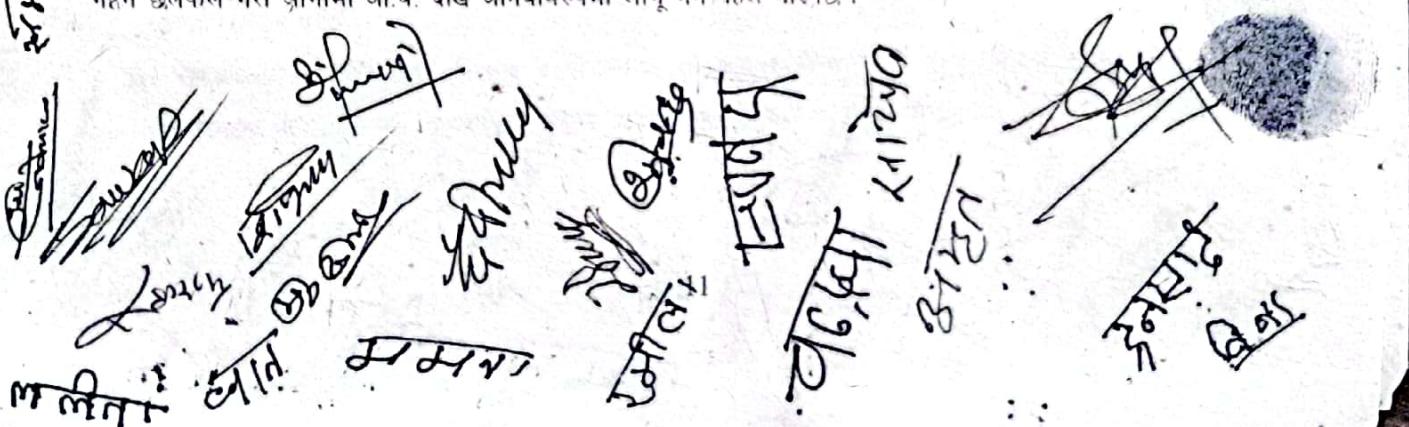
१४. स्थानीय तहमा उपलब्ध औद्योगिक तथा कृषिजन्य कच्चा पदार्थको तथ्याङ्क संकलन, अभिलेख र व्यवस्थापन कार्य गरिनेछ । कच्चा पदार्थको संरक्षण र उपयोग सम्बन्धी नीति र मापदण्ड तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

१५. युवाहरुलाई प्रोत्साहन दिई स्वरोजगारको प्रवर्द्धन गर्न एक "युवा उद्यम कोष" स्थापना गरिनेछ । नवीन सोच सहितको युवा जागर र उचमशीलता प्रयोग गर्न १८ देखि ४५ वर्षसम्मका युवाहरुलाई लक्षित गरी सहकारी माफत सहुलियतपूर्ण वित्तीय कार्यक्रम ल्याइनेछ ।

१६. गाउँपालिकाको विभिन्न स्थानमा कृत्रिम पोखरी निर्माण गरि माछापालन शुद्धिकरण गर्दै आय आर्जन र पर्यटकीय गन्तव्य निर्माणको आधार तयार गरिने छ ।

१७. जडिवटिमा आधारित बनजंगलको विकास गर्न सम्भाव्यताअध्ययन गरी प्रतिष्ठित लगानीकर्तालाई आमन्त्रण गरिनेछ ।

१८. एकिकृत सम्पत्ति कर लागू गर्नका लागि यसै आ.व. मा मुल्याङ्कन समिति गठन गरी सोही समितिको सिफारिस बर्मौजिम गहन छलफल गरी आगामी आ.व. देखि अनिवार्यरूपमा लागू गर्न पहल गरिनेछ ।

६. सामाजिक विकास क्षेत्र

१. प्रत्येक बडामा माध्यमिक तहसम्म निःशुल्क, अनिवार्य र गुणस्तरीय शिक्षा सर्वसुलभ गैराइनेछ वालबालिकाहरुले मातृभाषामा आधारभूत शिक्षामा प्राप्त गर्ने पाउने अधिकार सुनिश्चितताको लागि मातृभाषामा जोड दिई अंग्रेजी माध्यमबाट पठनपाठनको समेत व्यवस्था मिलाई ऐमार्पिक शिक्षा नीति अवलम्बन गरिनेछ।
२. १२ कक्षा र स्नातक तह उत्तिर्ण युवालाई लिलित गरी युवा शीपवृत्ति योजना सञ्चालन गरिनेछ जस अन्तर्गत स्थानीयस्तरका विद्यालय, खरकारी तथा गैरसरकारी निकायको कार्यक्रमहरुमा इन्टर्नशीपगर्ने गाउँपालिका मित्रका कमितमा एक सय युवालाई अवसर उपलब्ध गराइनेछ।
३. यस गाउँपालिका अन्तर्गतका विद्यालय जाने उमेरका सबै वालबालिकाहरु विद्यालयमा भर्ना भई नियमित उपस्थित गराउन र सिकाई स्तर वृद्धि गर्ने जोड दिईनेछ र प्रारम्भिक वाल विकास केन्द्रमा अध्ययनरत वालबालिकाहरुको सिकाई स्तर वृद्धिको लागि प्रारम्भिक साधारता कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
४. सबै सामुदायिक विद्यालयमा कमितमाई महिनाको एक पटक स्वास्थ्य परिक्षण र आधारभूत उपचारको व्यवस्था गरिनेछ।
५. गाउँपालिकामा प्रसुती सेवा सहितको कमितमा १५ शैयाको अस्पतालनिर्माण गरिनेछ। यस अस्पताललाई अन्य दूला अस्पतालको सेवासँग आबद्ध गरिनेछ। गाउँपालिका भरीका जेष्ठ नागरिकहरुको गाउँगाउँमा पुगेर स्वास्थ्य परिक्षण गरि आवश्यक उपचार व्यवस्थाको लागि सहजता प्रदान गरिनेछ। स्वास्थ्य चौकीको स्तरवृद्धि गर्ने र प्रसुती सेवा उपलब्ध गराउन प्रार्थमिकता दिईनेछ।
६. गाउँपालिकाका प्रत्येक नागरिकको स्वास्थ्य बीमा सुनिश्चित गर्ने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
७. सबैका लागि स्वस्थकर खानेपानी सुनिश्चित गर्ने सबै वस्तीहरुमा सुरक्षित खानेपानी पुऱ्याइनेछ। सञ्चालित योजनाहरुको प्रभावकारी व्यवस्थापनको लागि एकिकृत खानेपानी व्यवस्थापन योजना बनाएर लागू गरिनेछ। खानेपानीका मुहानहरुको सरक्षण र खानेपानीको गुणस्तर कायम गर्ने सरसफाई कार्यक्रमहरु निर्देशित हुनेछन्। विद्यालयमा स्वच्छ पिजने पानी र सरसफाई सुनिश्चितताको लागि प्रोत्साहित गरिनेछ।
८. "सुत्केरी आमा : पोपिलो खाना" भन्ने नाराका साथ स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाको सिफारिसमा सुत्केरी आमहरुलाई पोपण भन्नाको व्यवस्था गरिनेछ। प्रत्येक बडामा गर्भवती दमतीलाई गर्भवती स्पाहार र नवजात शिशु स्पाहार सम्बन्धी सञ्जेतना कक्षा सञ्चालन गरिनेछ।
९. युवाहरुको सीप र दक्षतामा वृद्धि गरी रोजगारीको अवसरहरु श्रृजना गर्ने एक वहु प्राविधिक शिक्षालयको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ।
१०. वस्तीस्तरको लोप हुन लागेको सांस्कृतिक मैलाहरुको सरक्षण गर्दै आर्थिक उपार्जनको लागि पर्यटन प्रवर्द्धनसँग जोडिनेछ। धार्मिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाको सरक्षणमा जोड दिईनेछ।
११. वातावरणीय सरसफाई प्रवर्द्धन योजना निर्माण गरि स्वच्छ, सुन्दर र पूर्ण सरसफाइयुक्त समुदाय निर्माणमा जोड दिईनेछ।
१२. दलित समुदायको परम्परागत सीपलाई आधुनिकरण गर्दै व्यवसायीकरणमा जोड दिईनेछ र महिला तथा वालबालिकाको विरुद्धमा हुने हिसा र दुर्व्यवहार अन्त्य र सबै नागरिकको सम्मानको लागि लैगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति बनाई लागू गरिनेछ।
१३. वालबालिकाको सहभागिता, सरक्षण र विकासको अधिकार सुनिश्चित गर्ने वाल सरक्षण र सहभागिता प्रबोधनमा कार्यक्रममा जोड दिई सबै वालबालिकाहरुलाई आयोडिनयुक्त नुनको व्यवस्था गरिनेछ।

१४ प्रत्येक बडा केन्द्रमा स्थानीय तहको खेलकुद मैदान तथा गाउपालिकाको केन्द्रमा उपयुक्त खेलकुद रगशाला र संरचनाको व्यवस्था गरिनेछ ।

१५ अगामि आ.व.बाट यस गा.पा. अन्तरगतका मा.वि. हरुमा कक्षा १ देखि अङ्ग्रेजी माध्यमबाट पठन पाठन सुचारू गरिनेछ । साथै प्रत्येक वर्ष थपिदै जानेछ ।

ग. पूर्वाधार विकास क्षेत्र

१. गाउपालिकाका सबै वस्तीहरु सडक सञ्चालनबाट जोडिनको लागि बजेट विनियोजनमा प्राथमिकता दिइनेछ र बडाका केन्द्रहरु जोइने सडकको स्तरोन्नती गरिनेछ ।

२. स्थानीय सडकहरुको निर्माण, उपयोग गर्दा वातावरणीय सन्तुलनलाई ध्यान दिइनेछ । खासगरी पानीको मुहान, खोला खोल्सी, वनको संरक्षणलाई प्राथमिकता दिइनेछ । हेभी इक्विपमेन्ट जस्ता ठूला मैसिनहरुको जथाभाबी प्रयोगलाई नियन्त्रण र निरुत्साहित गरिनेछ ।

३. स्थानीय सडकहरुलाई पर्यटकीय, ऐतिहासिक र हरित लागायत सडकहरुमा वर्गीकरण गरिनेछ ।

४. सार्वजनिक जमिनको रेखाइन गरि अभिलेख राखी तिनको सुरक्षा र उत्पादनगुलक क्षेत्रमा प्रयोग गरिनेछ ।

५. सबै बडाहरुमा राष्ट्रिय प्रशारणलाई न मार्फत ग्रामिण विद्युतीकरण विस्तार गर्दै लगिनेछ ।

६. सार्वजनिक-निजी साफेदारीमा बैकल्पिक तथा नवीकरणीय उर्जाको प्रयोगलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।

७. कृषि उत्पादन वृद्धि गर्ने सिंचाइ प्रणालीहरुलाई भरपर्दो, आधुनिक र दिगो बनाइनेछ । पानीका स्रोतहरुको संरक्षण र सदुपयोगमा ध्यान दिइनेछ ।

८. प्रत्येक वस्तीको घरघरमा जनतालाई विभिन्न सूचना, मनोरञ्जन र उपयोगी सीप तथा जान प्रवाह गर्नका लागे गाउपालिकाद्वारा एफ.एम. सञ्चालन तथा पत्रिका प्रकाशन गरिनेछ ।

९. निर्माणमा स्थानीय समुदायको अग्रसरतालाई प्रोत्साहन गरी स्थानीय सामग्रीको प्रयोगलाई बढावा दिइनेछ ।

घ. वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन क्षेत्र :

१. नया बन्ने सबै घर तथा संरचनाहरुलाई भूकम्पप्रतिरोधी बनाइने व्यवस्था गरिनेछ र पुर्ननिर्माण अन्तर्गत आवास नमाण कार्यकमलाई सहजिकरण गरिनेछ ।

२. आफ्नो गाउँमा विपदको जोखिम आकलन गर्न विपद जोखिम क्षेत्रको नक्साइन, स्थानान्तरण र विपदको पूर्व तयारी गर्ने कामलाई विशेष प्राथमिकता दिनुका साथै गाउपालिकामा 'आपतकालिन उद्धार तथा राहत कोष तथा सामग्रीको व्यवस्था गरिनेछ ।

३. बाढी, पहिरो, चट्टाड, हावाहुरी, आगलागी, खडेरी, अतिवृष्टि र भूकम्प जस्ता कारणहरुको आकलन गर्ने र यिनीहरुदाट हने बकारात्मक प्रभावलाई घटाउन वा हटाउन विपद व्यवस्थापनमा संघ, प्रदेश र स्थानीय जनतासँग सहकार्य गरी आवश्यक बडा तथा गाउपालिकास्तरको विपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य योजना बनाइनेछ ।

४. कृषि तथा उद्योग क्षेत्रलाई आर्थिक स्रोतको एउटा प्रमुख आधार बनाइनेछ ।

५. उच्च प्रविधियुक्त नसरी, वनको विकास र वनमा आधारित उद्योग सञ्चालनका लागि कृषि क्षेत्रलाई प्राप्त सुविधाहरु उपलब्ध गराउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

६. सामुदायिक, नीजि तथा सार्वजनिक क्षेत्रको साथै सडक वरिपरी वार्षिक रूपमा नियमित वृद्धारोपण गर्ने प्रोत्साहित गरिनेछ ।

७. बजार क्षेत्रको फोहोर मैला व्यवस्थापन गर्नको साथै प्राकृतिक वनको व्यवस्थापनलाई वातावरणीय सेवा र पर्याप्य-पर्यटनसँग आबद्ध गर्दै लगिनेछ ।

८. आफ्नो क्षेत्रको बन, जल आदि प्राकृतिक स्रोतको दौहत तथा उपभोगबाट प्राप्त आमदानीको एउटा निश्चित हिस्सा प्राकृतिक स्रोत साधनको संरक्षण तथा वातावरणीय सचेतना कार्यक्रमहरूमा खर्च गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
९. जलवायु परिवर्तनले आफ्नो क्षेत्रमा पारंको प्रभावको अध्ययन र त्यसको निरूपण गर्नका लागि संघीय सरकारी र गेर-सरकारी कार्यक्रमहरूसँग संयोजन गरी आफ्नो प्राथमिकताको क्षेत्रमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१०. जलवायु परिवर्तन र धसबाट पर्ने असरबाटे आम नागरिकहरूलाई सचेत गराउनुका साथै औपचारिक शिक्षामा समेत यी विषय समावेश गरिनेछ ।
११. ग्रमक्षेत्रको पर्यावरणीय संरक्षण गर्दै जलस्रोत तथा खानेपानीको मूल संरक्षणको लागि यस वर्ष जलाधार संरक्षण योजना निर्माण गरी कार्यान्वयनको थालनी गरिनेछ ।
१२. उत्पादनमूलक क्षेत्रमा भू संरक्षण तथा जल-उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
१३. "हाम्रो गाउँसाफा र स्वच्छ ठाउँ" नाराका साथ बुटीगंगा सफाई अभियान सञ्चालन गर्ने र खोलाहरू प्रदुषणबाट जोगाउन आवश्यक नियम कानुन बनाई कार्यान्वयन गर्नुका साथै खोलाहरू र सडक ढेउमा उद्यान तथा पार्कहरू निर्माणमा प्राथमिकता दिइनेछ ।

३. संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह क्षेत्र

१. स्थानीय जनताको सुरक्षा र सम्पत्तिको संरक्षण, स्थानीय सरकारको नीति, निर्णय, मापदण्ड र कानुनको कार्यान्वयन गर्ने गरी निकट भविष्यमा ग्राम प्रहरी संगठित र परिचालित गरिनेछ । स्थानीय बजार, सभा समारोह, पार्किङ स्थल र चाडपर्वको सुरक्षा र व्यवस्थापनमा ग्राम प्रहरी परिचालित हुनेछन् ।
२. सूचना प्रविधिको उपयोग गरी समन्वयात्मक तथा कम खर्चिलो तवरले स्थानीय तहका दैनिक प्रशासनिक अभिलेखहरूलाई अधिकारिक तथ्याङ्कका रूपमा प्रयोग गर्न सकिने व्यवस्था गरिनेछ ।
३. व्यक्तिगत घटना, जन्म, मृत्यु, विवाह जस्ता महत्वपूर्ण तथ्याङ्कलाई अनलाइन प्रणालीबाट प्रादेशिक तथा केन्द्रीय निकायमा नियमित रूपमा पठाउने व्यवस्था गरिनेछ ।

४. स्थानीय तहको शासन र प्रशासनिक संयन्त्रलाई समावेशी, सेवामुखी, स्तरीय, विधिसम्मत र जनतामैत्री बनाउने लक्ष्य

१. लिईएको छ । सरकारी सेवाप्रदायक निकायमा दक्षता, जवाफदेहिता, पारदर्शिता, प्रभावकारिता र भ्रष्टाचारमुक्त शासन सुनिश्चित गर्नु गाउँपालिकाको आधारभूत नीति हुनेछ । जनताको गुनासो सुनुवाई सयन्त्रको निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । नागरिक सन्तुष्टि फाराम निर्माण गरी नागरिकहरूको पृष्ठपोषणको आधारमा सेवा प्रवाहमा सुधार गरिनेछ ।
२. जेष्ठ नागरिक, अपांगता भएको व्यक्ति, एकल महिला, लोपोन्मुख आदिवासी जनजातिलाई प्रदान गरिने सामाजिक सुरक्षा भत्ता समयमा सहज रूपमा प्रदान गर्नको लागि पारदर्शी र जवाफदेही वितरण प्रणाली अपनाईनेछ र जेष्ठ नागरिकहरूको ज्ञान तथा अनुभव आदान प्रदान गर्नको लागि बडास्तरमा विविध कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
३. सबै सार्वजनिक पूर्वाधारहरू अपाङ्गमैत्री प्रविधि राखी निर्माण गर्नुपर्ने मापदण्ड जारी गरी कार्यान्वयनको अनुगमन गरिनेछ ।
४. दवित, सिमान्तकृत, लोपोन्मुख आदिवासी जनजाति र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रीय प्रबलन अनुरूप सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूति गरिनेछ । अपाङ्गताको प्रकृति हेरी उपयुक्त सीपमूलक तालिम प्रदान गरी रोजगारीका अवसरहरूमा पहुँच विस्तार गरिनेछ तथा उक्त वर्गको स्वरोज़गारीका अवसरहरूको सृजना गर्दै उच्चमर्शीलताको विकास गर्न आर्थिक सहयोगको व्यवस्था गरिनेछ ।
५. उच्चमीहरूलाई करको दोहोरो भार नपर्ने जात्र होइन, कर पर्नि न्यूनतम हुने गरी नीतिहरू ल्याइनेछ ।

करका प्रशासनिक प्रक्रियाहरू सरल हुनेछन्। उठनपने सम्पति कर, व्यवसाय कर, घर बहान कर, मनोरञ्जन कर, शुल्क र जरिवानाहरू एवं मालपोत जस्ता स्थानीय आमदानीका व्यापक योतहरूको सूक्ष्म अभिलेख गर्ने काम पारदर्शी र जवाकदेहीपूर्ण बनाउन आधुनिक सूचना प्रविधिको पूर्ण उपयोग गरिनेछ। करदाताले स्वेच्छिक रूपमा कर दाखिला गर्न सक्नेछन्। तर कर छली र चुहावट रोक्न शून्य सहनशीलताको सिद्धान्त अवलम्बन गरिनेछ।

१०. साइजिनिक खर्चको अनुगमन र नागरिक रिपोर्ट काड जस्ता स्थानीय सरकारलाई जवाकदेही बनाउन अपनाइने विश्वव्यापी तोकतान्विक विधिहरूलाई अनिवार्य रूपमा अवलम्बन गरिनेछ।

११. गाउँपालिकाको वस्तुगत तथाकलाई अद्यार्थिक गरि प्रोफाईल निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ र विभिन्न क्षेत्रको सम्भाव्यता अध्ययन गरि रणनीतिक योजना निर्माण गरिनेछ।

अपेक्षित उपलब्धी

पूर्वाधार विकासतर्फ

- राजमार्गबाट प्रत्येक बडा केन्द्र जोड्ने सडक बाहै महिना सञ्चालन हुने।
- प्रत्येकगाउँ टोल सडक सञ्जालसँग जोडिएको हुने।
- खानेपानी समस्या परेको समुदायको घर घरमा स्वच्छ खानेपानीको सुविधा हुने।
- पूर्ण सरसफाईयुक्त समुदाय (प्रत्येक घरमाशौचालय, फोहोर व्यवस्थापन) निर्माण हुने।
- स्थानीयकला र संस्कृति प्रवर्द्धन गर्दै आर्थिक उत्पार्जन वृद्धि हुने।
- लैंगिक समता र सामाजिक सद्भावविकास भएको समुदाय निर्माण हुने।
- नयाँ Connectivity Roadहरूको निर्माणलाई प्राथमिकता दिईएकाले सकरात्मक प्रभाव पाने।

आर्थिक विकास

- आन्तरिक तथावाह्य पर्यटन विकास गरी समुदायको आमदानी वृद्धि हुने।
- आधुनिक कृषि प्रणाली विकास गर्न युवाको सहभागिता कृषिउत्पजलाई सहजरूपमावजारीकरण हुने
- सानातथा घरेलु उद्योग तथाव्यवसायहरूको संख्या वृद्धि हुने।
- सहकारी मार्फत उत्पादन क्षेत्रमालगानी वृद्धि हुने।
- कृषिउत्पादन वृद्धि गर्ने साना सिंचाइ सुविधाहरू प्राप्त हुने।

सामाजिकविकास

- सबै बालबालिकाविद्यालयमाझना भएको, बालबालिकाको उपस्थिति दर वृद्धि गर्दै सिकाइ स्तर सुधार हुने।
- सहजमाध्यमिकतथाउच्चशिक्षा र कृषितथाप्राविधिकशिक्षा प्रवर्द्धन हुने।
- प्रत्येकनागरिकले आधारभूत स्वास्थ्य सेवाप्राप्त गर्ने।
- विद्युतीकरण र वैकल्पिकउर्जा प्रवर्द्धन हुने।

वन, वातावरण तथाविपद् व्यवस्थापन

- वनजंगल संरक्षण गर्दै जडिवुटी उत्पादन एवं वजारीकरण हुने।
- उत्पादनमूलक भू संरक्षण तथाजलउत्पन्नप्रसीप नियन्त्रण हुने।

ललिता

2021/09/01
ललिता

• समुदायमाविपद व्यवस्थापनतथापूर्व तथा गोजना, ज्ञान तथा कार्यान्वयन हुने।
संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह

- घर-घरमा सूचना र. प्रविधिको सदुपयोग हुने।
- संस्थागत अभिलेखहरु चुस्त दुरस्त रूपमा व्यवस्थापन हुने
- तोकिएको समय अवधिमा जन्म मृत्यु वसाइसराई जस्ता मुख्य घटनाहरु दर्ता हुने।
- विद्युतीय सरकारको अवधारणा कार्यान्वयन हुने।

वित्तीय व्यवस्थापन तथा सुशासन

- स्थानीय सरकारको सेवाप्रवाह पारदर्शी तथा जवाफदेही हुने।
- वेरुजु शून्य भएको र पुरानो वेरुजुको अद्यावधिक अभिलेख भएको हुने
- करका सम्भाव्यशोतहरु करको दायरामा समेटिएको हुने।

अंदरणीय सदस्य महानुभावहरु

राजनीतिक क्षेत्रमा हामीले ऐतिहासिक फड्को मारेका छौं। सविधान घोषणा भइ कार्यान्वयमा आएपछि लामो समयको रैकमणकालको अन्त्य भइ मूलुक राजनीतिक स्थिरतातर्फ उन्मुख भएको छ। स्थानीयतहको निर्वाचन भई स्थानीय शासन र विकास निर्माणमा प्रत्येक नागरिक आफै संलग्न हुने वातावरण बनेको छ। राजनीतिक प्रणालीप्रति नागरिकको भरोसा पुनर्स्थापित भएको छ। ओ समयलाई आर्थिक सामाजिक स्थान्तरणको अवसरको रूपमा उपयोग गरी जनचाहना पूरा गर्ने अवको हाम्रो वाटो भनेको तिब्र आर्थिक विकास नै हो। स्थानीय तहको गठन पश्चात संघीयता कार्यान्वयन र लोकतन्त्र संस्थागत हुने मात्र हैन आफ्नो ग्राउंठाउंको विकासमा जनताको प्रत्यक्ष सहभागिता सुनिश्चित हुन्छ। यस अवसरमागाउँपालिकाको निर्वाचनमा उत्साहपूर्ण सहभागिता जम्भाउनु भएका आम मतदाता र निर्वाचनलाईसफल बनाउन भूमिका खेल्नु हुने सबैप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दै प्रस्तुत नीतिया कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्ने सबालमा यसरी नै उत्साह र सहयोगका लागि अनुरोध गर्दछु।

मुहुर

प्रधानमंत्री

यस गाउंपालिकाको आर्थिक सामाजिक र शासकीय व्यवस्थामा प्रभावकारीता त्याउन नीतिगत मार्गदर्शन गर्ने र तगानीको भाष्यमबाट सहजीकरण गर्ने आर्थिक विकासको कडीको रूपमा वार्षिक बजेट रहन्छ। यस्तो महत्वपूर्ण दस्तावेजलाई विभिन्न भेवका व्यक्तित्वहरुको गहन सुझाव एव स्थानीय सबलता एव कमजोरीहरुको पहिचान गरी तथ्यगत आधारमा तयार गर्नुपरेमा मुलुकको यो संकमणकालिन परिस्थितीमा अमै संघ प्रदेश र स्थानीय तहका अधिकार एव सरचनात्मक अन्वेलताएकातिर रही रहेका छन् भने अर्को तर्फ आगामी आर्थिक वर्ष शुरु हुने लागेकोले विना बजेट गाउंपालिकालाई रिक्तता हुन दिन नहुने अवस्था समेत रहेको छ। यसर्थेहोटो समयको तयारीमा नै बजेट पेश गर्नुपर्ने कारणले गर्दा सबै विषयहरुमा गहन ध्यान पुग्न नसकेको हुन सक्छ। जसलाई कार्यान्वयनका क्रममा आउने पृष्ठपोषणको आधारमा सुधार गरी अगाडि बढनुको विकल्प छैन। हामी सबैलाई थाहा छ, हाम्रो चाहना र आवश्यकताहरु असिमित छन्, तर स्रोत र साधनहरु सिमित छन्। सिमित स्रोत र साधनलाई प्राथमिकतापूर्वक परिचालन गरी अधिकतम जनसहभागिता, सहकार्य तथा साफेदारीमा विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने हाम्रो आवश्यकता र वाध्यता हो, यस तर्फ सदस्यज्यूहरुको सहयोग र सहकार्यको पूर्ण सहयोगको आशा लिएको छु।

आदरणीय महानुभावहरु,

अब म तत्कालिन गाउंविकास समितिहरु हुदै आजको यो अवस्थासम्म आईपुग्नुका केही विषयहरु यहाँहरु समक्ष निवेदन गर्न चाहन्छु। अबका हाम्रो विकासका गतिविधि एव सेवा प्रवाह समेत ती सबै बडाका जनतालाई केन्द्रविन्दुमा राखेर समानुपातिक एव समन्वयिक तवरले प्रवाह गर्नुपर्ने कुरामा कसेको विमति छैन तथापि विगतमा भै अभ्यास गरिएकाथोत बाडफाँडका सिद्धान्तलाई यो नया, सरचनात्मक व्यवस्थामा समेत हुँ-बहु अनुशरण गरिएमा, जनताले फरक अनुभुति गर्ने विन्दु कुन हो भनेर खोज्नुपर्ने हुन्छ, त्यसैले यो बजेट तयारीका क्रममा केही विषयहरुलाई फरक ढंगले सम्बोधन गर्न खोजिएको छ। तत्कालिन गाउंविकास समितिवाट प्रवाह भएको बजेटबाट धेरै बस्तीहरुमा कच्ची बाटो एव साना-साना पूर्वाधारहरु पुगेका छन्। साना-साना आयोजनाहरुमा गरिएको लगानीले केही न केही सुधार गरेको छ। दूला पुर्वाधार तथा आर्थिक सामाजिक विकासका क्षेत्रमा दीर्घकालिन योजना बनाएर जान तत्कालिन संरचना र बजेटबाट संभव थिएन र भएन पनि। जसका कारणले गर्दा पुनरसंरचनाको माग भयो र पुनरसंरचना समेत भई हामी आजको यो अवस्थामा आइपुगेका छौं र विगतका पाठहरु सिक्कै जनताका अपेक्षाहरुपुरा गर्नुपर्ने दायित्व अब हाम्रो कौदमा आइपुगेको छ। जसलाई हामीले चुनौतिको रूपमा लिएका छौ। विगतमा बनिसकेका बाटोधाटोहरुलाई फराकिलो एव वाहै महिना यातायात सञ्चालन हुनसक्ने तुल्याउनु र जनताले अपेक्षा गरेका विषय र समाजको सक्षमतालाई तादाम्यता गराइ समृद्धितर्फ लम्काउनु आजको आवश्यकता रहेको छ। विषयगत कार्यालयका रूपमा चिनिने कृषि, पशु, महिला तथा वालवालिका, वर्न, घरेलु, शिक्षा र स्वास्थ्य जस्ता निकाय एव गैरसरकारी कार्यालयहरुबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरुले चेतनाको विकास एव जनजीवनलाई केही सहज तुल्याएको छ, तर ती निकायहरुबीच समन्वयको अभावमा जति अपेक्षा गरिएको थियो र छ, सो बमोजिम हुन भने सकेको छैन। यस गाउंपालिका स्थानीय तहको रूपमा परिणत भएपरेचात कार्यालय व्यवस्थापनसम्म सामान्य रूपमा गर्न सकिएको छ, अमै पनि सबै बडा कार्यालयहरुको भवनको जग्गा प्राप्तिका लागि इच्छुक जग्गाकोहरुलाई अन्तोष्ट गम्भिर। विकास नियोजनका क्रममा हुनसक्ने दुरुपयोग गेजन

३०८

०)

व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्न सकिएको छैन। यसै आर्थिक वर्षभित्र नियोजन गर्न आवश्यक रहेका बडा कार्यालयहरुको भवनको जग्गा प्राप्तिका लागि इच्छुक जग्गाकोहरुलाई अन्तोष्ट गम्भिर। विकास नियोजनका क्रममा हुनसक्ने दुरुपयोग गेजन

ललित

०

०

०

०

०

०

०

०

०

खेतक (Watch Dog) को भूमिका निवारत गर्ने तथा यस कम्पनी द्वारा बाइपास समस्याको समाधान गरी सहजिकरण गरिएन हुन सम्पूर्ण बाधाहरूलाई अनुरोध गरिएन्हो । प्रतिवार अनुशासनतर्फ तत्कालिन गाउँ विकास समितिहरूमा रोको प्रेक्षी देखनु एवं जिम्मेदारी अद्यावधिक विवरण तयार गरी यजैश्वर गाउँ चुनौतीको रूपमा रोको छ । साथै सरकारी एवम सार्वजनिक सम्पूर्ण बाधाहरूलाई अभिलेखिकरण गरी अद्यावधिक गरी यजैश्वर गाउँ चुनौतीको रूपमा रोको छ । यस आविक अपेक्षा साथिक देखि कम्पन्यारीहरूलाई दिईएरो सेता, भविष्या समेत तोकिए व्योजित लावस्या गरी कम्पन्यारीहरूको उच्च मनोबल राख्न तर्फे प्रयास गरिएको छ ।

अन्त्यमा यस गाउँपालिकाको विकास र सम्प्रदिमा निरन्तर सहयोग र सदमाव राख्नुहोने आम दिनी भाई, दाङु बहिर्नीहरू, करदाता, सरकारी, गैरसरकारी तथा सामुदायिक सम्पादनको लाइक आभार लाई गर्दै बजेटको तयारीमा अहोरात्र बाटिई इसलाई मुत्तेस्प दिनुहोने सम्पूर्ण कम्पन्यारीहरूलाई धन्यवाद सहित सफल कार्यान्वयनमा समेत सबैको खुला सहयोगको अपेक्षा गरेको छ ।

रिजर्व कृष्णराज यादव
अध्यक्ष
तिरहुत माउंपालिका, गोईठी, सप्तरी

धन्यवाद !

३०८७

लाल

ललिता

मात्रा